

RÔZNORODOSŤ PODMIENOK A FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH HOSPODÁRENIE V MESTSKÝCH LESOCH RUŽOMBEROK

27.-28.9.2023 Košice

Ing. Milan Šlávka
Ing. Vladimír Neštepný

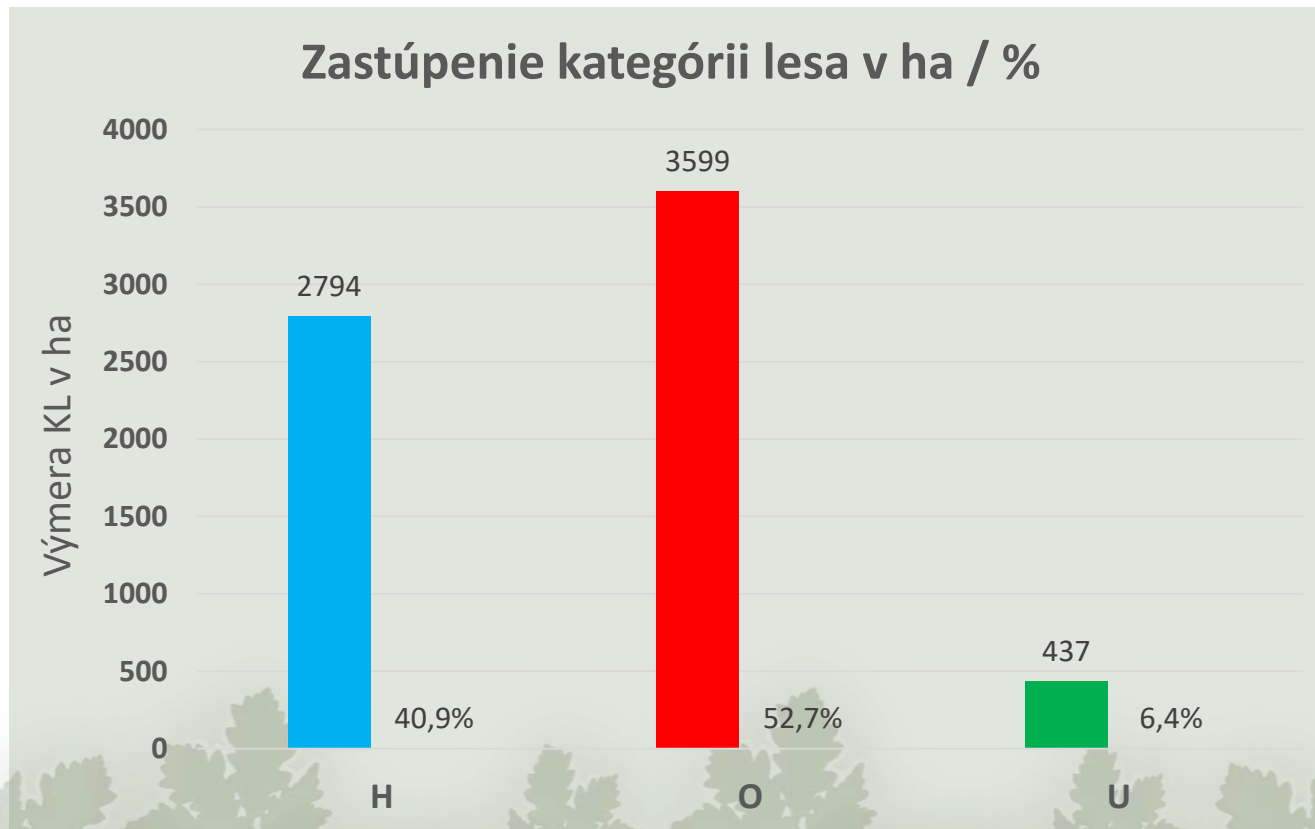
ÚVOD

- ➔ Mestské lesy spol. s .r. o. Ružomberok vznikli v 1993 ako lesný podnik Mesta Ružomberok, neskôr transformovaný na Mestské lesy spol. s r. o.
- ➔ Svoju správcovskú činnosť vykonávajú na 6 830 ha. Nachádzajú sa v dvoch orografických územiach a to v:
 - Nízkych Tatrách (3 252 ha)
 - Veľkej Fatre (3 578 ha)
- ➔ Obhospodarované územie je od 460 m n.m. až 1 520 m n.m.

➔ Stav lesov (kategórie lesa, SOP, zastúpenia drevín)

- Podľa kategórii lesa :

- **H** – 2 794 ha / 40,9 % **O** – 3 599 ha / 52,7 % **U** – 437 ha / 6,4 %

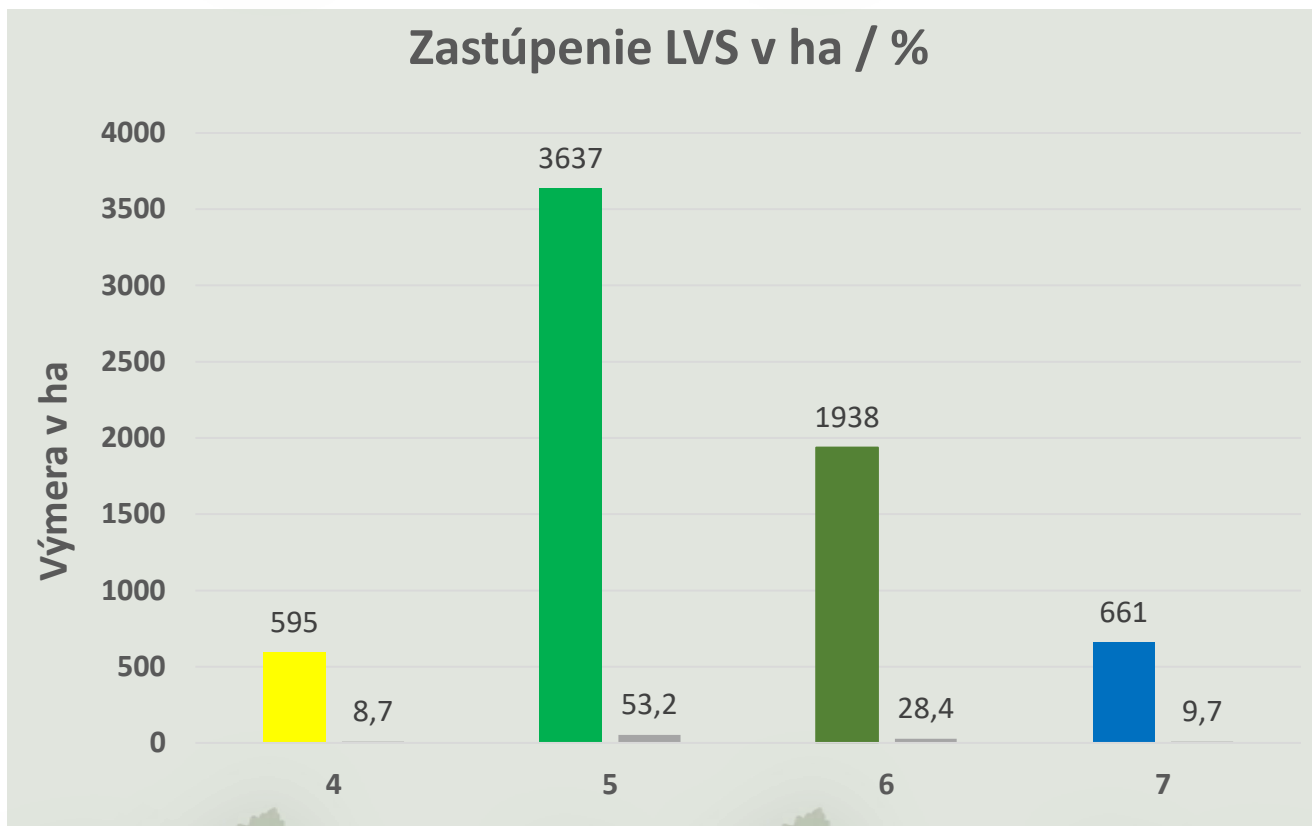
- **Podľa stupňa ochrany (SOP):**

SO1 - 33 ha/0,05% **SO2 - 5 460 ha/ 80,35%** SO3 – 968 ha/14,2%

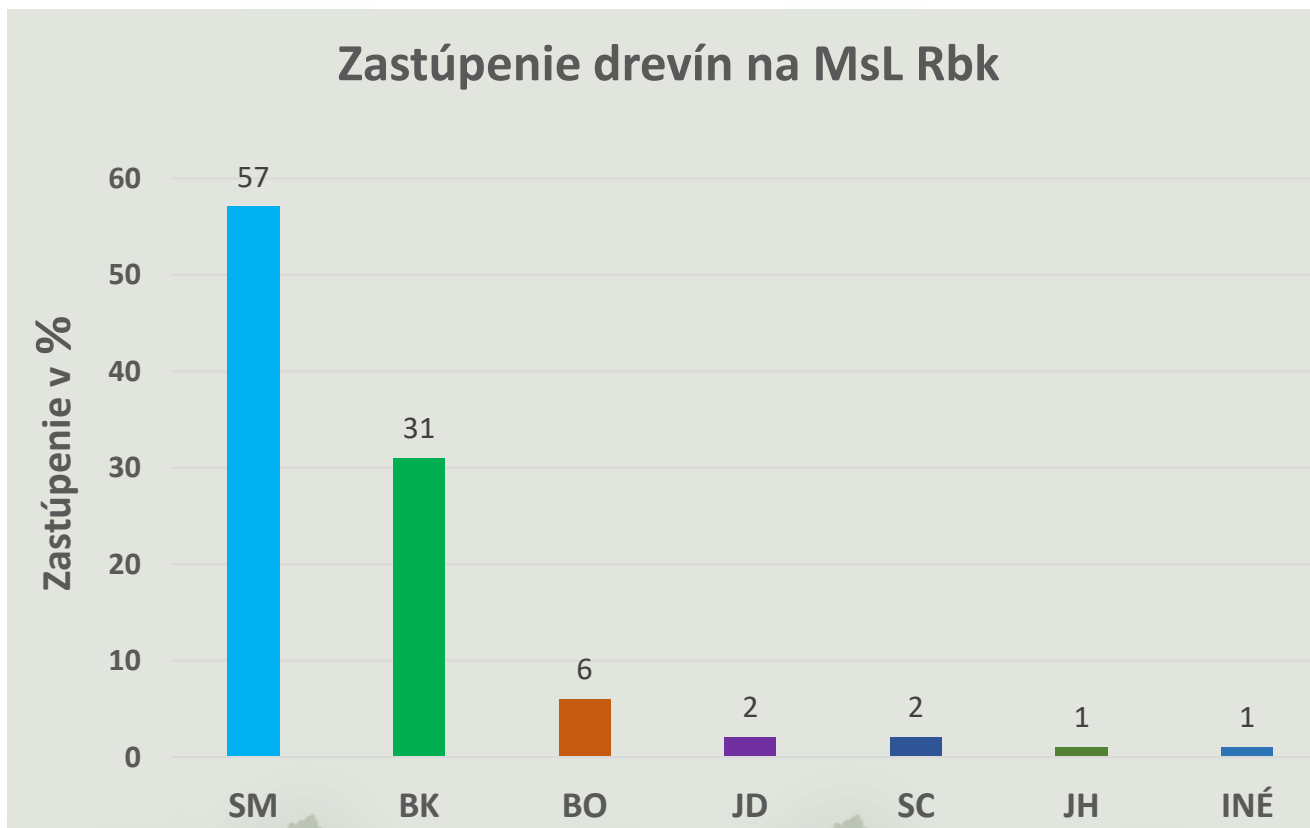
SO4 – 84ha/ 1,2% **SO5 – 285 ha/ 4,2%**

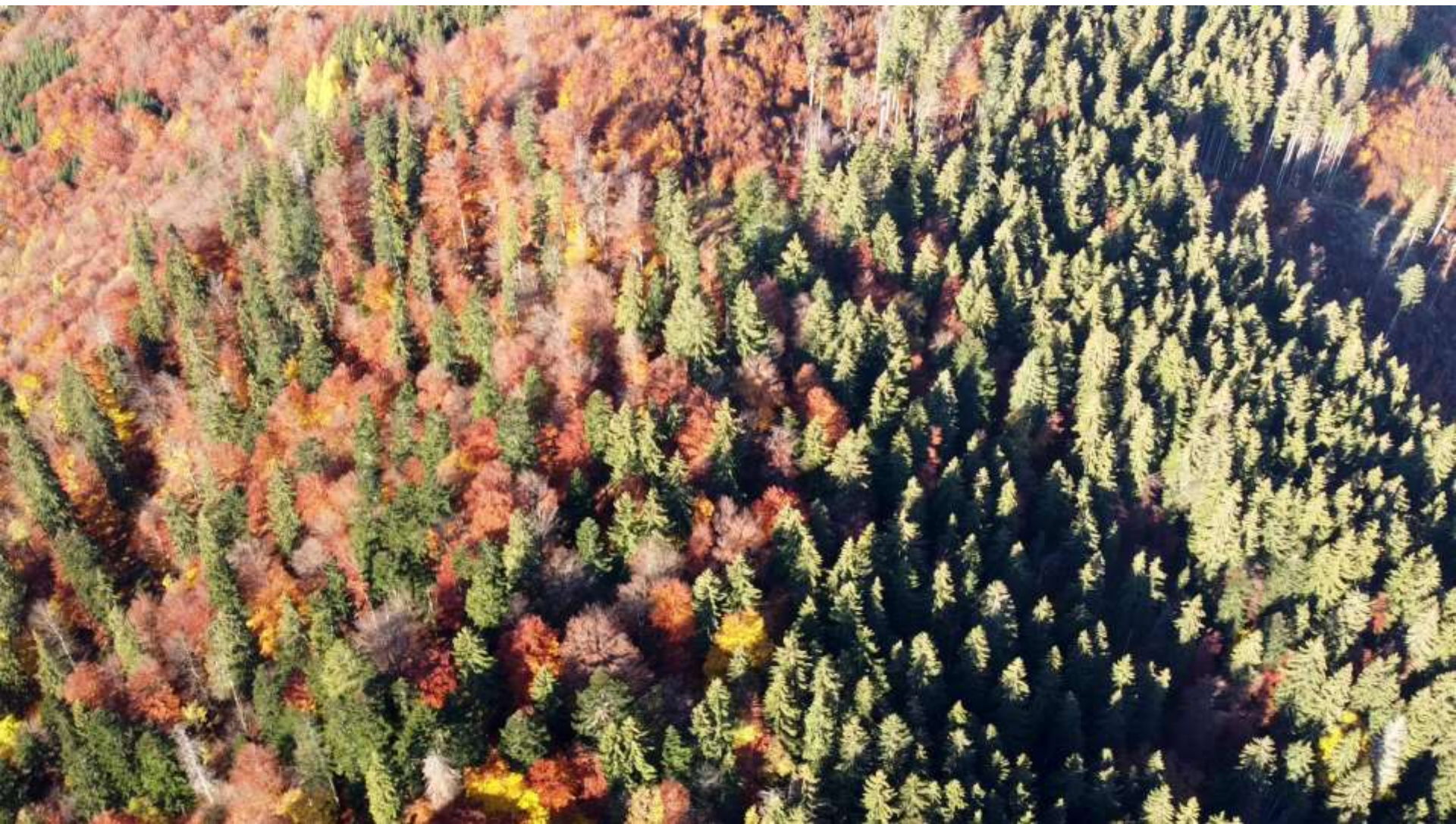
- Podľa zastúpenia LVS :

- Podľa zastúpenia drevín :

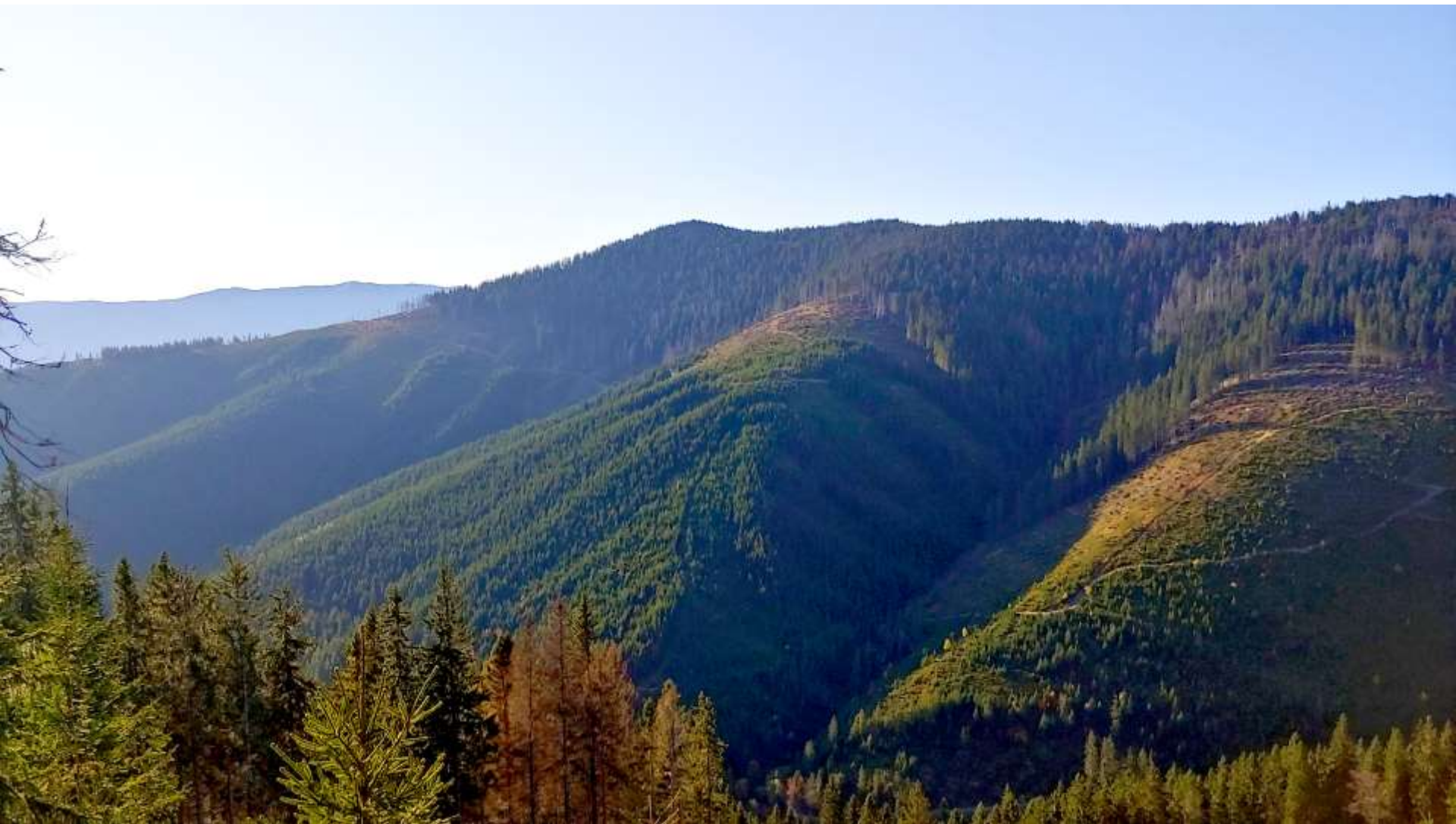

FAKTORY OVPLYVNĚJÍCÍ HOSPODÁŘENÍ NA MESTSKÝCH LESOCH RUŽOMBEROK V HOSPODÁRSKYCH A OCHRANNÝCH LESOCH

- ➔ Na území Mestských lesov Ružomberok (v 5 SO) sa nachádzajú prírodné rezervácie:
- Jánošíková kolkáreň – 133,95 ha
 - Smrekovica 112,46 ha
 - Skalná alpa 0,94 (tieto sú vo Veľkej Fatre)
 - Brankovský vodopád 27,01 ha (Nizke Tatry)
a prírodná pamiatka
 - Matejkovský kamenný prúd 10,65 ha (Veľká Fatra).

- Po vyhlásení 5.SO - **zákaz hospodárskej činnosti – hlavne ťažba dreva**
- dochádza ku každoročnému nárastu suchárov, čo má vplyv na zvýšenie podielu náhodných ťažieb mimo 5.SO v porovnaní s úmyselnou ťažbou v susedných porastoch (pravidelná výchovná a obnovná ťažba je potláčaná).
- Až v roku 2015 po vetrovej kalamite Žofia 2014 sa pristúpilo v spolupráci so ŠOP Veľká Fatra k opatreniu na zabránenie šíreniu lykožrúta smrekového z 5.SO vytvorením lapačovej bariéry. Projekt trval len do roku 2020 preto, lebo tak intenzívne útočenie LS spôsobilo zničenie všetkých susedných porastov a už nebolo čo chrániť.
- **Dôsledky - Menšie speňaženie dreva, zvýšené náklady na založenie nových porastov v porovnaní s prirodzenou obnovou, ktorá tu fungovala.**

- ➔ Veľká časť obhospodarovaných pozemkov bola vyhlásená za Územie európskeho významu (ochrana biotopov rastlín a živočíchov) na výmere 4 197 ha, z toho za vtáčie územia (ochrana voľne žijúcich vtákov) 2 688 ha.
- Tu v rámci projektu Lesnícko-environmentálne a klimatické služby a ochrana lesov sme sa zaviazali robiť hospodárske opatrenia v prospech chránených druhov vtákov vo vybraných porastoch.
 - **Výber porastov** súvisel s obdobím, v ktorom sme dané opatrenia schopní vykonávať (zákaz činnosti od 1.2. – 31.7.).
 - **Kritéria výberu:** dostupnosť a stanovištné podmienky porastov mimo určené obdobie, vhodná technológia ťažby určená pre dané podmienky.
 - **Dôsledky - Zvýšené náklady** (jemné spôsoby ťažby, sortimentácia priamo v porastoch), **nízke speňaženie dreva** (išlo predovšetkým o VÚ ťažbu s nízkou objemovosťou dreva).

➔ Pre svoje umiestenie väčšina územia Mestských lesov leží na strmých svahoch. Kým na svahoch do 20 % je 0,6 % plochy a len 0,9 % zásoby dreva, tak na svahoch so sklonom 40 % a viac sa rozprestiera vyše 90 % plochy a viac ako 95 % zásoby dreva.

Dôsledky - Dostupnosť, sklonitosť a približovacia vzdialenosť porastov má v našich podmienkach výrazný vplyv na náklady spojené s obhospodarovaním. Tu prevládajú lanovkové terény a terény pre prácu s koňom.

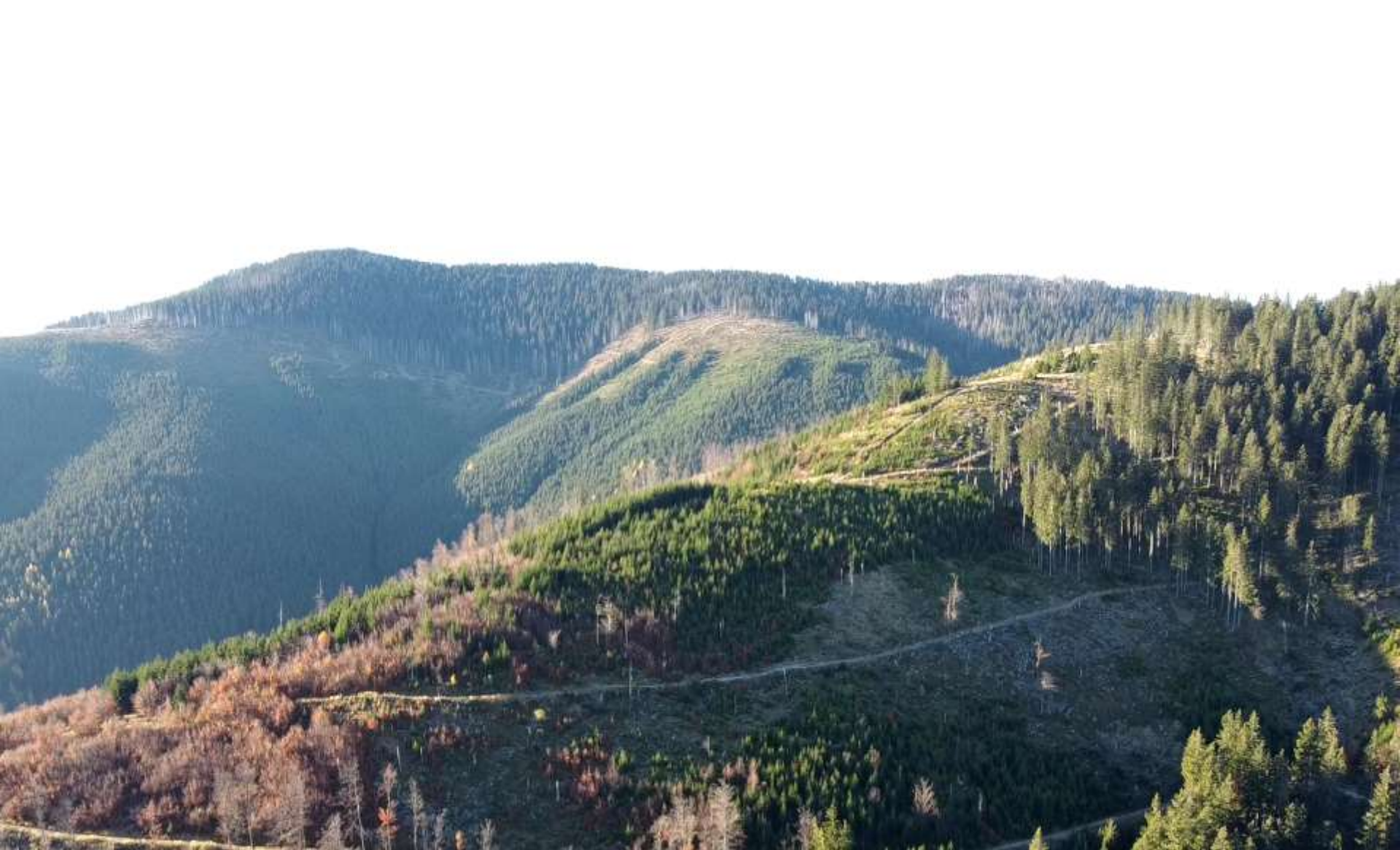
➔ Keď v roku 2012 na výmere 235 ha vyhlásili Prírodnú rezerváciu Smrekovica (PR) za účelom ochrániť prirodzené smrekové lesy s časťami pralesného charakteru a s výskytom vzácných druhov živočíchov hlavne **Tetrov hlucháň** (*Tetrao urogallus*) sme si mysleli, že ide o dobrý a správny zámer v prospech hlucháňa, ktorý v skutočnosti tam mal svoj prirodzený areál. Ten sme aj my pred vyhlásením PR rešpektovali, pričom nemal na naše hospodárenie žiadny významný vplyv.

- Zlom nastal v roku 2019 keď na podnet Štátnej ochrany prírody SR Veľká Fatra z roku 2017 sa snažil vytvoriť nový PSoL a dohodu s MsL Ružomberok pre porasty **za účelom zabezpečenia ochrany biotopu Tetrova hlucháňa v chránenom vtáčom území CHVÚ33 Veľká Fatra a priľahlých porastoch.**
- Rozšírenie by sa zmenilo z pôvodných našich 112,46 ha (opodstatnených) na 1 049,81 ha (nárast o 937,35 ha bezdôvodne).
- To by už výrazne ovplyvnilo hospodárenie v dotknutých porastoch t.j. na **874,09 ha / 83,26 % by bolo bez zásahu** a na **175,72 ha / 16,74 % by mohol byť len účelový hospodársky spôsob.**
- Potom celková bezzásahovosť na MsL Ružomberok by bola na 1 015,99 ha / 14,87 %. **A to už bolo neprípustné – náhrady za obmedzenia nevyčíslené (nejasné).**

FAKTORY OVPLYVŇUJÚCE HOSPODÁRENIE NA MESTSKÝCH LESOCH RUŽOMBEROK V LESOCH OSOBITNÉHO URČENIA

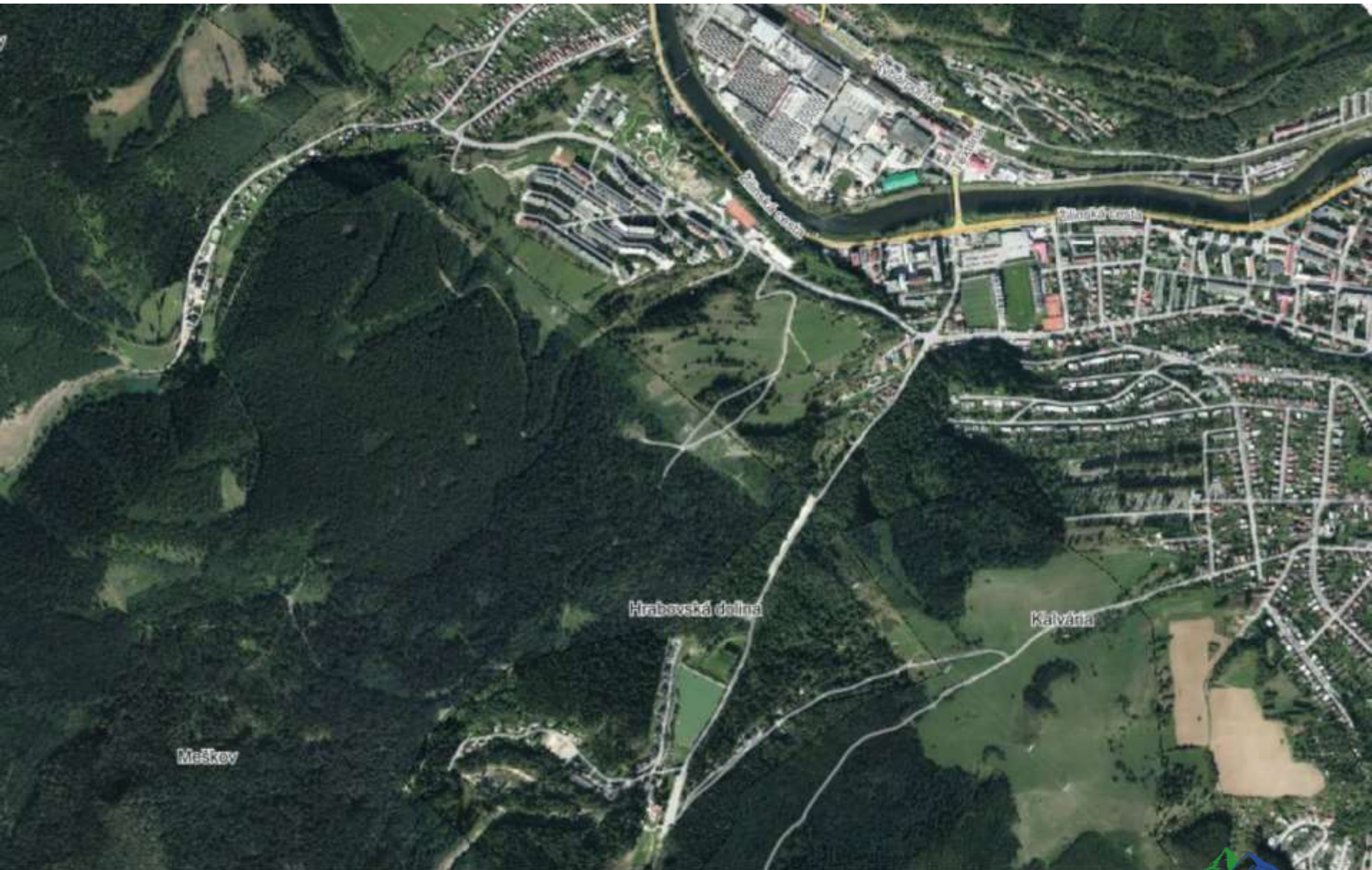
- ➔ Na území MsL Ružomberok boli lesy osobitného určenia (U) vyhlásené ako „ prímestské lesy s významnou zdravotnou, kultúrnou a rekreačnou funkciou“
na výmere 437 ha / 6,4 % z celkovej výmery.
- ➔ Kým faktory ovplyvňujúce obhospodarovanie v H a O lesoch (na výmere 6 393 ha / 93,6 %) boli hlavne: 5. SO, územia európskeho významu, terénne podmienky, hluchánie územia, faktory ovplyvňujúce obhospodarovanie v lesoch osobitného určenia sú odlišné (iné).

➔ „U“ lesy sú situované JZ až Z od mesta. Z väčšej časti plynulo zabiehajú až do intravilánu.

Z tohto hľadiska je najväčší problém práve ich situácia, kedy vykonávanie akejkoľvek ťažbovej činnosti je veľmi náročné: gravitácia dreva na cesty, na domy, zlé sprístupnenie porastov dočasnými približovacími linkami, obmedzené možnosti použitia kolesových traktorov.

Dôsledky – výrazne zvýšené náklady na použitie bezpečných a maximálne šetrných technológií pri hospodárení.

➔ Na území „U“ lesov sa nachádzajú tri turistické strediská – Hrabovská holina - Hrabovo, Ski Park Malino Brdo a Čutkovská dolina. Ide o lokality, kde okolité porasty sú využívané na šport a rekreáciu. V oblasti Hrabova (ale aj v iných častiach MsL) je niekoľko turistických trás, cyklotrás, singletrailov, z Malina Brda do Hrabova bikepark. V Čutkovskej doline náučný chodník „ Známa neznáma “.

Meškov

Hrabovská dolina

Kalyária

- Tu sú najväčšie obmedzenia hlavne počas letnej sezóny, kedy hospodárenie v lese (ťažba dreva) je v útlmovom režime (okrem spracovania kalamity) pre bezpečnosť turistov a rekreantov. Záujem mesta ako majiteľa lesných pozemkov je aj rozvoj a podpora cestovného ruchu a rekreácie. Preto tieto požiadavky musíme dať do súladu s našimi záujmami a prijímať rôzne kompromisy.
- V zimnej sezóne sme obmedzovaní Ski parkom Ružomberok – zjazdovka z Malina Brda do Hrabova (údolná stanica kabínkovej lanovky) prechádza jednou z prístupových ciest do porastov. Nadmerné množstvo áut parkujúcich popri hoteloch a chatách. To spôsobuje problémy pri odvoze dreva.

➔ Ďalším faktorom je, že lokality Hrabovo a Malino Brdo sú aj chatové osady. Často sa stáva počas silných vetrov, že spadnú stromy na chaty. Preto požiadavky chatárov o výrub stromov v blízkosti chát musíme riešiť veľmi citlivo a koľkokrát na hrane zákona (pre hustotu chát riziko vzniku holín so zalesňovacou povinnosťou). Vzniká začarovaný kruh. V týchto častiach prevláda náhodná ťažba a odstraňovanie stromov v kompetencii OLH. Hospodárenie je nákladné a „ bez cieľa “.

➔ Názorové strety. V súčasnosti najväčší problém pri lesníckej činnosti. Najviac konfliktov vzniká počas letnej sezóny, kedy je veľká návštevnosť – hlavne cudzích turistov (s miestnymi konfliktmi len zriedkavé).

- Problémy hlavne pri manipulácii dreva na odvozných miestach, nakladaní a odvoze dreva, kde cyklotrasy vedú po našich lesných cestách. Tu sa naši pracovníci stretávajú s osočovaním, slovnými urážkami a vyhrážkami hlavne zo strany bikerov – dôvody ? - musia čakať kým sa drevo naloží na auto, že si vďaka nám zablatili bicykle, že ničíme lesy, že sa ženieme len za peniazmi a podobne.
- Preto, aby nedochádzalo k nedorozumeniam, v miestnych médiách (rôzne tlačoviny, Mestská televízia, naša internetová stránka) upozorňujeme na možnú zvýšenú lesnícku aktivitu v lokalite, prípadne vysvetľujeme dôvody našich prác v lese.

Vážení návštevníci a cykloturisti,

v lokalitách nad týmto úsekom cyklotrasy momentálne prebiehajú predpísané ťažbové zásahy, ktoré sú súčasťou lesnícko - enviromentálnych projektov v chránených vtáčích územiach. Vzhľadom na to môže dôjsť v tejto časti cyklotrasy k pohybu techniky určenej na sústredovanie a odvoz dreva.

Prosíme preto o zvýšenú opatrnosť a pochopenie.

Ospravedlňujeme sa za prípadný znížený komfort jazdy a pohybu.

ZÁVER

Pre dobré hospodárenie v prospech lesov sme sa museli vysporiadať nielen s prírodnými pomermi ale aj s verejnosťou a jej názormi.

Aby to mohlo fungovať, snažíme sa o symbiózu medzi lesníkmi a návštevníkmi našich lesov.

- Každý rok ku dňu Zeme organizujeme s miestnou školou čistenie prímestských lesov, zalesňovanie plôch po náhodnej ťažbe s teoretickou a praktickou ukážkou.
- V spolupráci s OZ Ružomberčan (s podporou Mondi) a Strednou združenou školou jarne a jesenné zalesňovanie.
- Finančne prispievame rôznym organizáciám na realizáciu projektov ako na Čutkovský náučný chodník - Známa neznáma, Obrova cesta – Obrovo, rekonštrukcie dobových štálov, na budovanie lesných studničiek, podpora OZ Vlkolíneec.

- Podporujeme športové akcie organizované v našich lesoch.
- Začali sme pracovať na lesníckom edukačnom centre LESANKA v srdci Čutkovej doliny, kde hrou a náučnou formou chceme priblížiť kolobeh života lesa. Otvorenie plánujeme na máj 2024.
- Naše aktivity sú prezentované formou rozhovorov, článkov a video reportáží.

VITAJTE na náučnom chodníku
WELCOME to educational footpath

Vlkolínec

Trasa / Route No. 4

VLKOLÍNEC - MOČIDLÁ - LAZ - TRLENSKÁ DOLINA / TRLENSKA VALLEY

ROVNOVÁHA V PRÍRODE (MOČIDLÁ) / BALANCE OF NATURE (MOČIDLÁ)

13 Všetky živé i neživé v prírode sú navzájom poprepávané rôznymi vzťahmi a vzťahmi. Medzi najdôležitejšie vzťahy patria potravné reťazce. Tie zabezpečujú kolobek živín a energie v ekosystéme.

Zjednodušené znázornenie vzájomných vzťahov medzi jednotlivými živými zložkami v ekosystéme ukazuje nasledujúci potravný reťazec.

- Základ tvoria prvokotní organizmy, hmoty, čo sú všetky zelené rastliny, ktoré produkovávajú základnú výživu potravných reťazcov (napr. stromy, byliny, lišajní, stoná rias).
- Druhy ktoré predstavujú konzumenty získajú živiny, teda živobytie zo zelených rastlín, hubičiek, baktérií, močovníkov, ...
- Druhi ktoré reprezentujú konzumenty vyššieho rádu, predatori, čo sú mäsožravci a všežravci (ľudia, dobyčie, ...). Medzi typických predátorov v tomto teritóriu patria medved, vlk, rys, medveď, opovčák, vlk divý a orol biely.
- Rozkladajúci prvokotní organizmy hmoty - baktérie a huby, ktoré opäť do pôdy a spracovávajú ich rôznymi spôsobmi, ktoré sú opäť použité pre rastliny.

Z toho je jasné, že všetky živé organizmy sú v prírode navzájom späté a každý z nich má svoju funkčnú úlohu. Vzájomné vzťahy medzi nimi sú v ekosystéme veľmi dôležité. Voda, vzduch, svetlo a teplo sú základnými podmienkami pre život v prírode.

UŠIAK OBYČAJNÝ / FAHLE MORN. / SYMBOTHA FRUMENTALIS

13 Huby majú veľkú úlohu v prírode. Sú súčasťou potravných reťazcov a pomáhajú rozkladať mŕtve zvyšky rastlín a zvierat. Sú dôležité pre udržanie zdravia ekosystému.

SYMBOTHA FRUMENTALIS

TRÚBKAR TMAVOHĽUBKOVÝ / POLYPORUS (POLYPORUS) RADII

POLYPORUS RADII

LACTARIA STIPITATA

Mushrooms play an important and indispensable role in the life cycle in nature. They decompose dead bodies of plants and animals. They return nutrients and replace nutrients to soil where they become a nursery of the next generation of plants and animals. Life in nature would be impossible without this activity!

ĎAKUJEM ZA POZORNOST

